

Marjaana Muntherin mielestä koira voi hyvin kun sillä on selkeä johtaja. Sellainen ihminen ei käytädy arvaamattomalla tavalla.

Kasvattajan viikot ovat

työntäyteisiä

Kasvattaja vaikuttaa valinnoillaan siihen, millaiselta pohjalta pentu ponnistaa suureen maailmaan. Hyvin pidetty koira saa hyvät eväät elämäänsä varten.

Salme Mujunen

Jokaiselle kasvattajalle kehitty ajan ja kokemuksen myötä yksilöllinen tapa hoitaa ja ruokkia koiranpentuja. Toiset seuraavat hoitotavoissa ensimmäisen koiransa kautta muodostunutta rutiinia, toiset kyseenalaistavat vakiintuneet käytännöt ja pyrkivät luomaan omiin arvoihinsa pohjautuvan tyylin.

Harva kasvattaja välttyy työn ja harrastuskasvattamisen aiheuttamalta ristiriidalta. Jos kasvattaja käy kodin ulkopuolella töissä, voi naritu joskus joutua huolehtimaan pennuistaan hyvinkin itsenäisesti. Mahdollisen synnytysavun antaminen voi viivästyä ja epänormaalien synnytyksen riskit suurentuvat. Pentujen myöhempi lisäruokinta ja niiden kanssa seurustelu rytmittyy kasvattajan muun elämänmenon mukaan.

Kasvattajat pyrkivät järjestämään elämänsä pennunhoitoa silmällä pitäen. Vuosilomat pidetään pentujen mukaan,

jotta saataisiin viettää enemmän aikaa pentujen kanssa. Kasvattamista yhden tai kahden pentueen vuosivauhdilla voi tällä tavoin pyörittää, jos on valmis uhraamaan lomat pentujen hoitamiseen.

TOIMINNAN LAAJUUS VAIKUTTAA MAHDOLLISUUKSIIN

Koiria kasvatetaan erilaisissa ympäristöissä ja eri volyymeillä. Osa pennuista kasvaa osana perheen arkea, osa kennelrakennuksissa tai erillisissä huoneissa, joita kutsutaan myös pentuloiksi. Jos kasvattajalla on useita pentueita yhtä aikaa, eikä käytettävissä ole vierastyövoimaa, jää pennuille minimaalisesti yksilöllistä aikaa. Tuotteliaan kasvattajan päivää pyörittää ennen kaikkea arjen rutiineista huolehtiminen.

Termiä kotikasvatus käytetään silloin kun pentue syntyy kasvattajan asuinhuoneistoon. Kotikasvatuksen vastakohta on

kennelkasvatus. Silti molemmilla kasvatajilla on kennelnimi ja molemmilla on tavallaan kennel.

Kotikasvatuksessa pennut elävät virikkeellisesti keskellä perheen arkea. Ne kuulevat ihmisten puhetta, television, imuroimisen ja tiskaamisen ääniä. Mikään arkeen kuuluva toiminto ei rajaudu pennun kokemuspiiriin ulkopuolelle. Pentu leimaantuu osaksi ihmisyyhteisöä.

Pennun tulevan elämän kannalta on hyväksi elää sellaisissa olosuhteissa, joihin se myöhemmin asettautuu. Seura-, perhe- ja harrastuskoiralle on hyväksi varttua ihmisten parissa. Ulko- ja kennekoiraksi hankittavalle koiralle kasvaminen kennelolosuhteissa on todennäköisesti toimivaa.

PENTU KEHITTYY FYYSISETI JA HENKISESTI

Koiran fyysinen kehitys ei ole korostunut herkkä ennen luovutusikää. Vaaditaan kohtuullisia yli- tai laiminlyönnejä, jotta normaalin kasvun edellytykset romuttuivat. Pennun kannalta stressitekijöitä ovat mm. kylmyys, veto, ravinnon riittämättömyys ja matoisuus. Ne voivat vaikuttaa haitallisesti pennun fyysiseen kehittymiseen.

Koiran henkinen kehitys vaatii omanlaisensa virikkeitä. Virikkeiden vähyys tai vinoutuminen altistaa pennun kehityksellisille häiriöille. Pentuajan kokemukset luovat perustan mm. sille, millaiseksi pentu kokee ihmisen. Onko ihminen turvallinen ja tasapainoinen? Voiko pentu olla ihmisen seurassa rento ja vapautunut? Käsittelyn laadulla on merkitystä.

RAUHALLINEN SYNNYTYSTILA ON TÄRKEÄ
Kirkkonummelainen Marjaana Munther ja ähtäriläinen Tuula Hautala kertovat pienimuotoisen kasvatustyönsä arvoista ja tavoista. Munther kasvattaa suomenlapinkoiria Rahkkasan kennelnimellä ja Tuula Hautala amerikanakitoja nimellä Snowstory's.

Marjaana Muntherin nartut synnyttävät omakotitalon takkahuoneessa. Narttu saa tutustua synnytyslaatikkoon hyvissä ajoin ennen laskettua päivää.

– Käytän synnytysalusina sanomalehtiä ja pyyhkeitä. Kun sotkuisin synnytysvaihe on ohi, vaihdan alle karva-alustan, jonka päällä on pentujen ja emän on hyvä olla. Pesen ja vaihdan alustoja usein.

Tuula Hautalan pentueet syntyvät erilliseen pentutilaan. – Kasvattajan läsnäolo synnytyksissä on mielestäni tärkeää. Jos ongelmia ilmenee, olen valmiudessa hakemaan nartulle apua.

– Synnytyksissä olen kolmesti turvautunut keisarinleikkauksiin. Kerran kanavassa olleen pennun virheasennon vuoksi ja kahdesti pienten pentumäärien ja suureksi kasvaneiden sikiöiden vuoksi. – Kyseessä olivat tuolloin erittäin arvokkaat pakastespermipentueet joissa oli vain muutama suureksi kasvanut pentu. Odotettavissa oli huomattavia synnytysvaikeuksia. Pelasimme varman päälle, emme olleet valmiita riskeeraamaan hyljättyjä pentuja.

Marjaana Munther on vain kerran turvautunut synnytyksissä eläinlääkärin apuun. – Ensimmäisen pentueeni emän supistukset katosivat kesken kaiken. Huolestuneena soitin eläinlääkärille. Hän ke-

hotti liikuttamaan narttua, pyyhkimään takapäätä lämpimällä vedellä ja tuomaan myöhemmin vastaanotolle jos keinot eivät auttaisi. Pentu syntyi lopulta kuollessa, Marjaana harmittelee. – Pikkuinen tyttö oli tehnyt matkaa liian kauan. Eläinlääkäri arvioi istukan irronneen ennenaikaisesti.

KASVATTAJAN ROOLI ENSIMMÄISTEN PÄIVIEN AIKANA

Tuula Hautala pysyttelee pentujen ensimmäisen elinviikon ajan kuuloetäisyydellä. – Nukun pentuhuoneessa, sillä makuuhuoneen ja pentuhuoneen välin kuluminen on siihen verrattuna työläämpää.

– Pennut ovat tällöin emän silmäteriä ja kasvattajan tehtävänä on vain katsoa päältä että kaikki sujuu.

Marjaana Muntherin huomio on aluksi pentujen kasvun tarkkailussa. – Suomenlapinkoirapennut tuplaavat painonsa noin seitsemässä päivässä, Marjaana kertoo.

Tuula Hautala ottaa töistä lomaa pentujen ensimmäisen viikon ajaksi. – Pyykinpesukone pyörii jatkuvasti ja yhteydenpito pennunottajiin on tiivistä.

Marjaanan mukaan kasvattajan rooli korostuu päivä päivältä pentujen kasvaessa. – Käsittelen pentujani päivittäin. Myönteinen elämämpiiri ja kokemusmaailma ovat mielestäni tärkeitä pentujen kehitykselle.

– Kasvattajan tehtävä on paitsi huolehtia pentujen fyysisistä tarpeista, myös olla pennuille luotettava ihminen, Tuula Hautala painottaa. – Panostan tähän ikäkauteen jäämällä kotiin kun pennut >

Tuula Hautala on asettanut kasvattamilleen koirille selkeän luonnetavoitteen. Pyrin kasvattamaan mahdollisimman rohkeita, luottavaisia ja avoimia amerikanakitoja, kertoo Tuula.

Rahkkasan kennelistä ensikertalainen pennunostaja saa erityisen huolella laaditut ja tarkat pennunhoito-ohjeet.

täyttävät viisi viikkoa. Palaan töihin vasta kun pennut ovat muuttaneet omiin koiteihinsa.

– Näinä viikkoina pentujen touhut ovat parhaimmillaan ja luonteiden hienosyiset piirteet nousevat esiin yhä selkeämmin.

KUN EMÄN MAITO EI ENÄÄ RIITÄ

Hautala alkaa lisäruokkia pentuja jauhelihalle, johon lisää emonmaidonvas-tikejauhetta hapatteeksi. – Ensimmäisen pienen jauhelihapalleron pennut saavat noin kolmen viikon iässä. Seuraavana päivänä kaksi palleroa, kolmantena kolme ja neljäntenä neljä. Tästä eteenpäin pennut syövät neljästi päivässä. Pian totuttamisvaiheen jälkeen Tuula lisää jauhelihaan kermaviiliä.

– Jos kaikki menee hyvin, vajaan viikon päästä lisäruokinnan aloittamisesta alan pehmittää ruuan joukkoon penturuokaa. Noin 4,5 viikon iässä pennut syövät lähes yksinomaan teollista penturuokaa.

Marjaana Munther aloittaa lisäruokinnan kun pennut osoittavat kiinnostusta emän ruokaa kohtaan. – Yleensä tämä tapahtuu 3-4 viikon iässä.

– Ensiksi pennut maistelevat raakoja jauhelihapalleroita ja myöhemmin samaa ruokaa kuin emä. Viidennestä viikosta lähtien ruokamäärät lisääntyvät. Pentujen terävät naskalihampaat tuntuvat tuoloin emän herkissä nisissä niin että imeytyksen ilo vähenee, toteaa Marjaana.

PENNUN HENKISTÄ KASVUA VOI TUKEA

Marjaana Munther viettää runsaasti aikaa pentujen seurassa. – Käsittelen ja leikin paljon niiden kanssa ja aikanaan ne tutustuvat myös perheemme kaneihin ja hevosiin. Pennut kulkevat mukanani pihalla ja oppivat siten luontevasti seuraamaan ihmistä, Munther kertoo.

– Yhdessä oleminen ja pentujen sosiaalistaminen on välttämätöntä. Se luo todellisen pohjan koiran ja ihmisen väliselle yhteistyölle. Pentujen henkisen kasvun tukeminen on minusta yksi kasvattajan tärkeimmistä tehtävistä. Jos pentu ei lei-

maannu ihmiseen ennen luovutusikää, ei sille myöhemmin kehity kunnollista kontaktia omistajaansa. Koulutettavuus kärsii tästä eniten, pohdiskelee Munther.

Tuula Hautalan pennut viettävät rauhaiseloa 3-4 ensimmäistä viikkoa. – Me kyllä kuljetamme juuri nukahtamaisiltaan olevia pentuja sohvalle kainaloon. Sohvaköllöttely on suoranaista terapiaa kasvattajalle.

– Kun pennut tarvitsevat enemmän tilaa, poistamme pentulaatikon etuseinän. Kun ne ovat edelleen halukkaita laajentamaan reviiriään, avamme pentuhuoneen oven ja naperoiset saavat tutustua yhä suurentuvaan maailmaan. Tässä vaiheessa pennut saavat myös tutustua perheemme muihin koiriin.

– Pentujen täytyy saada nukkua riittävästi, sanoo Tuula. – Ne tarvitsevat unta kehittyäkseen tasapainoisiksi. Pennut touhuavat tarmokkaasti ja väsähtävät hetkessä. Pentu voi uinahtaa leikin päätteeksi lattialle tai kipittää pentuhuoneeseen torkuille. Sinne ei muilla koirillamme ole asiaa, se on pentujen oma rauhallinen paikka.

Tuula Hautala on asettanut kasvattamilleen koirille selkeän luonnetavoitteen. – Pyrkii kasvattamaan mahdollisimman rohkeita, luottavaisia ja avoimia amerikanakitoja. Rodun perusominaisuuksiin kun kuuluu tietynlainen varautuneisuus, jota en halua entisestään lisätä. Varautuneisuus on ja pysyy pennun perimässä, vaikkei sitä esille kaivettaisikaan.

– Pidättyväisten rotujen pennuille varhainen sosiaalistaminen on tärkeää, Tuula korostaa. – Haluan että ne hyväksyvät vieraiden ihmisten käsittelyn, eivätkä vaivaannu koskettelusta.

– Yksi tuontini on tyypillinen esimerkki koirasta, joka ei pentuna saanut kyllin ihmiskontakteja. Sen luonnetta on aina leimannut tietynlainen varautuneisuus. Vaikka se oppi luottamaan omaan väkeensä, ei se edelleenkaan nauti vieraan ihmisen rapsuttelusta, vaikka sitä jos sietäinkin. Tällaisen pennun kanssa yksinkertaistenkin perustoimenpiteiden te-

keminen on työläämpää kuin käsittelyn koiran. Ja täytyy todeta, että oli surullista huomata 8-viikkoisen pennun selvästi pelkäävän sylissä oloa.

– Koiranpennun ensimmäiset viikot vaikuttavat osaltaan siihen, kuinka itsevarma ja rohkea pennusta kehittyä, selvittää Tuula. – Jos pentu saa kasvaa turvallisuudessa ympäristössä ilman stressiä, se suhtautuu luontevammin ja tasapainoisemmin vieraisiin asioihin. Amerikanakitapennut voivat kehittyä luonteeltaan epävarmoiksi ja pidättyväisiksi, jos niiden ihmiskokemukset rajoittuvat vain ruokintatilantaisiin, Tuula Hautala pohdiskelee. – Epävarmuus on ominaisuus, jota haluan ehdottomasti välttää tällaisessa suuresa ja voimakkaassa rodussa.

ULKOILU PENTUJEN KANSSA

Amerikanakitapennuilla on vahva turkki ja ne ovat hyvin säänkestäviä. – Pystymme ulkoilemaan niiden kanssa myös pakkasilla, Hautala toteaa.

– Ensimmäisen kerran pennut pihpahtavat ulkona noin neljäviikkoisina. Vähitellen pihakäyntien määrää lisäntyy ja viisivuikkoisina pennut ulkoilevat jo säännöllisesti. Isommat tarpeet tehdään pääsääntöisesti ulos.

Pihalle mennään aina syömisen, heräämisen ja leikkimisen jälkeen. Vaivanäön palkitsee se, ettei kakkoja tarvitse siivota niin paljoa ja pennunottajat ovat tyytyväisiä kun pentu ymmärtää sisäsiisteyden perusteet.

Marjaana Munther ulkoilee lapinkoirapentujen kanssa säännöllisesti, aina sään niin salliessa. – Tosin en vie pentuja tuuliseen ja sateiseen säähän.

RUOKINTATAVAT VAIHTELEVAT

Kasvattajat ruokkivat pentujaan eri tavoin. Osa vannoo tehdasvalmisteiden nimeen, osa kannattaa raakaruokintaa. Kasvattajien mielipiteet vaihtelevat edellisten pentueiden tuoman kokemuksen mukaan.

Kasvattajat voivat ruokkia pennut yksilöllisesti tai antaa pentueelle yhteisen vellivadin. Omat erilliset ruokakupit työllistävät kasvattajaa eniten, mutta toisaalta siten voi kullekin pennulle annostella optimaalisen ruokamäärän. Nykyään vain harvat antavat pentujen syödä yllin kyllin pitämällä niiden saatavilla täysinäistä ruokakupia edessä jatkuvasti.

Tieteellisissä tutkimuksissa on osoitettu, ettei pentujen kehityksen kannalta ole hyväksi, jos ruokapöytä notkuu painostaan ja pennut syövät yli ravinnontarpeensa. Rajoittamattoman ruokinnan ja nivelten kasvuhäiriöiden välinen yhteys on todistettu.

Marjaana Munther ruokkii pentunsa koirakohtaisesti. – Näin kaikki saavat oman osansa. Olen aiemmin kokeillut myös yhteistä lautasruokintaa, mutta se ei mielestäni ollut hyvä. Ahneimmat pennut rohusivat ruokaa ylen määrin ja osa joutui tyytymään vähäisempään annokseen.

Tuula Hautala ruokkii pentunsa ensimmäisen lisäruokintaviikon ajan yksitellen. – Sen jälkeen ruokaa on tarjolla

Amerikanakita tarvitsee pentuna paljon ihmiskontakteja, jotta siitä kasvaa tasapainoinen aikuinen koira.

riittävän monesta kupista ja niin paljon, ettei ruuasta tarvitse tapella.

ELÄINLÄÄKÄRIN TARKASTUKSELLE?

Munther ei ole toistaiseksi nähnyt tarpeelliseksi käyttää pentuja eläinlääkärin tarkastuksissa. – Pentuni ovat näyttäneet terveiltä ja elinvoimaisilta. Kasvattajana olen joka tapauksessa vastuussa pennuista, eikä eläinlääkärin todistus sitä miksikään muuta. Jos pennuillani ilmenee synnynnäiseksi luokiteltavia sairauksia, olen niistä korvausvelvollinen enkä edes halua vetäytyä vastuusta vedoten siihen, ettei eläinlääkäri ole tarkastuksessa vikaa havainnut. Suomenlapinkoira on terve rotu, eikä näillä ole yleensä vakavia terveysongelmia. – Mikrosirutan pennut kuitenkin ennen luovutusta, Marjaana lisää.

Tuula Hautala sekä mikrosiruttaa että rokotuttaa pentunsa parvoa vastaan pentuetarkastuksen yhteydessä. – Pyydän eläinlääkärin kotiin tarkastamaan pennut, sillä niiden kuljettaminen eläinlääkärin vastaanottoiloihin ei tunnu houkuttelevalta vaihtoehdolta. Niissä tiloissa kun käy myös tarttuvia tauteja sairastavia koiria.

HOITO- JA RUOKINTAOHJEET OVAT OSA PENTUKAUPPAA

Pennunhoito-ohjeet kuuluvat koirankauppaan ja niiden laatiminen kasvattajan lakisääteisiin velvollisuuksiin. Marjaana kertoo antavansa ensimmäisen koiran hankkijoille huomattavasti tarkemmat ja yksityiskohtaisemmat ohjeet kuin harrastajalle, jolle on kertynyt koirakokemusta. – Kirjallisissa ohjeissa kerrotaan pennun hoidosta ja kasvatuksesta eri ikäkausina. Lopusta löytyy myös kattava viiteluettelo, joista voi etsiä lisätietoa.

Tuula Hautala lähettää ostajille sähköpostitse pennunhoito-ohjeet jo heti pentujen synnyttyä. – Ohjeet luetaan kokemuksesta mukaan huolellisemmin kun pentu ei vielä pyöri jaloissa.

– Hoito- ja ruokintaohjeet laajentuvat pentue pentueelta. Sillä sitä mukaa kun omistajat kyselevät asioita, lisään ne osaksi ohjetta, Tuula kertoo.

OPASTUSTA ELÄMÄNTIELLE

Pennunostaja kaipaa kasvattajalta tukea. – Painotan heille erityisesti, että amerikanakitapentu tarvitsee rakkautta, mutta myös selkeät rajat. Sen täytyy hyväksyä ihminen johtajaksi eikä pyrkiä aktiivisesti muuttamaan tätä asetelmaa, Tuula neuvoo.

– Nuoren koiran heittäminen haasteeseen ei tule vastata. Ihmisen arvolle ei ole sopivaa alentua arvomitteloön. Dominanssiin pyrkivälle koiralle kaikki reaktiot ovat palkitsevia. Jos ihminen suuttuu, koira on saavuttanut haluamansa. Se on löytänyt omistajansa heikon kohdan, Hautala toteaa.

– Amerikanakitoiden hoitotoimenpiteet suoritetaan lupaa kysymättä. Toimenpiteet suoritetaan päättäväisesti, silloin ja siten kun omistaja haluaa. Koiraa ei totuteta siihen, että se kutsutaan luokse kynnenleikkaukseen. Tällöinhän koiralla on mahdollisuus valita tottelemattomuudella haluaako se toimenpidettä tehtäväksi vai ei.

Marjaana Muntherin mielestä koira voi hyvin kun sillä on selkeä ja johdonmukainen johtaja. – Hyvä johtaja ei vie kaveriaan suden suuhun. Sellainen ihminen ei myöskään käyttäydy arvaamattomasti.

ILOA KASVATTAMISESTA

Tuula Hautala panostaa pentueisiin kaikki loma-aikansa ja järjestää vapaat kasvattamisen mukaan. Hän ei voisi edes kuvitella toimivansa toisin.

– Minä nautin niin paljon pentujen kanssa olemisesta, etten yksinkertaisesti halua tuhlaa aikaa olemalla muualla. Onhan tämä tietysti silkkaa itsekkyyttä, mutta siitä hyötyvät paitsi pennut, myös niiden tulevat omistajat. Valitsemani menettelytavan mukaan pystyn tarkastelemaan pentujeni luonteita ja käyttäytymistä ja ehkä myös löytämään kullekin pennulle oikean omistajan.

– Jos en voisi järjestää elämäni näin, en kasvattaisi koiria, Hautala toteaa. – Minusta on tärkeää tehdä asiat parhaaksi katsomallani tavalla. Haluan luovuttaa pennut omiin koteihinsa varmana siitä, että olen tehnyt kaikkeni niiden varhaiskehityksen hyväksi. •

“NÄIN MEIDÄN JESSE LAIHTOI...”

KERRO KOIRASI LAIHUTUSTARINA,
VOIT ELÄINHOITOTUOTTEITA (ARVO 100 €)!

Tarinakisa ja paljon painonhallintatietoa osoitteessa

www.ylipainoinenkoira.fi

- ihannepainon laskeminen • riskit ja terveyshaitat
- päivittäinen kalorisuositus • painonhallinta

Voit osallistua tarinakisaan myös kirjeitse. Lähetä tarinasi 31.3.2008 mennessä kirjemerkillä varustettuna osoitteeseen Orion Pharma Eläinlääkkeet, Laihdutustarinat, PL 425, 20101 Turku. Julkaisemme parhaat tarinat nettisivuillamme ja ilmoitamme voittajille henkilökohtaisesti.

ORION PHARMA ELÄINLÄÄKKEET
PL 425, 20101 Turku, puh. 010 4261,
fax 010 426 7771, www.animalhealth.orion.fi

ORION
PHARMA
HYVINVOINTIA RAKENTAMASSA